

lv

Eiropas Savienības
reģionālā politika

info regio

| Nr. 14 | Septembris 2004 |

panorama

Kohēzijas fonds

Atbalsts Eiropas vienotībai

Kopsavilkums

Kohēzijas fonds — *Atbalsts Eiropas vienotībai*

Kohēzijas fonda attīstība

Ja Kohēzijas fondu pieskaita strukturālo fondu ģimenei, tas ir vairāk brālēns nekā brālis.

Kopš 1994. gada tas ir saglabājis tā raksturīgos mērķus un spēkā stāšanās noteikumus, sasniedzot augstu koordinācijas pakāpi ar ERAF. Pašlaik Kohēzijas fonds, būdams vairāk nekā desmit gadus vecs, ir sācis jaunu dzīvi ar papildu desmit jaunajām dalībvalstīm no 2004. gada 1. maija.

Liecība: Polija

ISPA četri gadi: no pirmsiestāšanās līdz kohēzijai

Balstoties uz to pašu koncepciju, ISPA pirmsiestāšanās instrumentam piemīt liels skaits līdzīgu iezīmju ar Kohēzijas fondu. Kopš fonda uzsākšanas 2000. gadā tas ir sniedzis palīdzību vairāk nekā 300 liela mēroga vides un transporta infrastruktūru ieguldījumiem Centrālās un Austrumeiropas kandidātvalstīs.

ISPA darbībā: Ungārija, Slovēnija, Bulgārija, Rumānija

Galīcija (Spānija): Saskaroties ar atkritumu problēmu

Lai izpildītu Eiropas vides standartus un pastāvīgi attīstītu tās saimniecību pēc dažādām ekoloģiskām katastrofām, Galīcija ir uzsākusi notekūdeņu un cieto atkritumu menedžmenta programmu. Kohēzijas fonds finansē lielu daļu nepieciešamo ieguldījumu.

Liecība: Īrija, Portugāle

Kohēzijas fonds darbībā: Grieķija, Īrija, Portugāle, Spānija

3

8

9

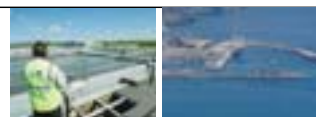
13

14

17-18

19

Fotogrāfijas (lapas): Eiropas Komisija (1, 5, 9, 11, 12), SOGAMA (3, 7), Aguas do Zêzere SA (5, 19), EYDE-PATHE (6, 19), Ayuntamiento de La Coruña (7, 14, 16), Polijas nacionālais vides aizsardzības un ūdens menedžmenta fonds (8), CCCMM (15), Limerick Main Drainage (17), Portos da Madeira (18), projekta ieguvēji (13, 19).

Vāks: Tilts pār Boinas upi Droedā (Īrijā) ar Kohēzijas fonda līdzfinansējumu.

Redaktors: Thierry Daman, Eiropas Komisija, Reģionālās Politikas ĢD.

Šis žurnāls ir drukāts angļu un franču valodās uz pārstrādāta papīra.

Tematisks apkopojums ir pieejams 19 ES valodās un aplūkojams vietnē:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Publikācijas teksts nav juridiski saistīts.

Kohēzijas fonda attīstība

John Walsh ⁽¹⁾

Atkritumu pilns vilciens ierodas Kerkedas vides kompleksā (Spānijā). Kohēzijas fonda līdzfinansēts.

Ja Kohēzijas fondu pieskaita strukturālo fondu ģimenei, tas ir vairāk brālēns nekā brālis. Kopš 1994. gada tas ir saglabājis tā raksturīgos mērķus un spēkā stāšanās noteikumus, sasniedzot augstu koordinācijas pakāpi ar ERAF. Pašlaik Kohēzijas fonds, būdams vairāk nekā desmit gadus vecs, ir sācis jaunu dzīvi ar papildu desmit jaunajām dalībvalstīm no 2004. gada 1. maija. Apskatot plānošanas periodu 2007.—2013.gadam, Komisija ir ierosinājusi, ka noteikumu ieviešana tiks veidota, pieskaņojoties galvenajiem plānošanas noteikumiem, — kaut arī Kohēzijas fonds patur galvenās lemtāšanas tiesības. Perspektīvā Kohēzijas fondu pieņems tā radinieki, un tas pilnībā pārcelsies uz ģimenes mājām.

Lai attaisnotu Kohēzijas fonda izveidi, jāapskata interesanta dilemma. Ir skaidrs, ka, veidojot vienota tirgus darbu, mazāk veiksmīgajām dalībvalstīm vajag intensīvi ieguldīt, lai celtu savas izaugsmes spējas. Tas ietver ievērojamus papildieguldījumus paplašināšanai, infrastruktūras uzlabošanai un modernizācijai. No otras puses, ja šīs valstis vēlas pievienoties Eirozonai, tām ir jāsamazina budžeta deficīts un jākontrolē valsts parāds. Valsts finansēm jābūt stingrā uzraudzībā, tajā pašā laikā palielinot investīciju apjomu. Māstrihtas Līgums nodrošina izeju no šīs dilemmas, radot jaunu fondu — Kohēzijas fondu —, tā nodrošinot finansiālās palīdzības atbalstu mazāk veiksmīgām dalībvalstīm.

Kohēzijas fonds ir palīdzējis pirmajām četrām valstīm (Spānija, Portugāle, Īrija un Grieķija), kas izmantojušas tā atbalstu, ievērot eiro konverģences kritērijus, tai pašā laikā turpinot ieguldīt arī infrastruktūrās.

Apskatīsim, kā izmainījušies šā fonda regulējošie noteikumi. Lai gan pēdējo 10 gadu laikā šie principi kopumā bija stabili, taču notika izmaiņas, balstoties uz 1994.—

⁽¹⁾ Administrators, Reģionālās Politikas ĢD, Eiropas Komisija.

1999. gada ieviešanas perioda pieredzi. Ar Komisijas piekrišanu notikuši vairāki labojumi fonda reglamentācijā 1999. gadā. Laika gaitā Komisija ir uzlabojusi tās projektu vadības politiku un ierasto kārtību. Noteikumi, kas noteikti tagad, tiks piemēroti desmit jaunajām dalībvalstīm 2004.—2006. gada perioda laikā, un tiem projektiem, kuri ir jau atbalstīti ar strukturāliem līdzekļiem pirms iestāšanās (*ISPA*)². Tomēr nākamā Kohēzijas fonda plānošanas perioda finansējuma kārtībā iespējamās nozīmīgas izmaiņas.

Kohēzijas fondam raksturīgās iezīmes 1994. gadā

Kohēzijas fonds nav saņēmis tik daudz pētījumu vai sabiedrības uzmanības kā tā labāk zināmais brālēns Eiropas Reģionālās Attīstības Fonds (ERAF). Šā radnieka sabiedrības atpazīstamības trūkums ir izskaidrojams ar faktu, ka, pirmkārt, tiesības pieteikties šim fondam tā radīšanas laikā bija tikai četrām no piecpadsmit dalībvalstīm, otrkārt, tas tika dibināts ar noteiktām specifiskām atšķirībām attiecībā uz tā mērķiem un īstenošanu.

Kohēzijas fonds formāli tika nodibināts ar 1994. gada 16. aprīļa Padomes lēmumu³. No sākuma Kohēzijas fonda specifiskās atšķirības, salīdzinot ar tā laika sistēmu strukturālajiem fondiem, bija sekojošas.

- > Kohēzijas fonds nodrošināja atbalstu projektiem atbilstošo dalībvalstu robežās bez iekšēji reģionālas izšķiršanas;
- > Kā finansēšanas mehānisms uz Kohēzijas fondu tika attiecināta makroekonomiska atbilstība. Būtībā atbilstošajām dalībvalstīm vajadzēja iesniegt konverģences programmu, kurā plānots pievienoties Eirozonai. Ievērojot programmu, katrai valstij jānovērš pārmērīgs valsts budžeta deficīts. Tā kā fonda mērķis bija aizstāt valsts izmaksas, strukturālo fondu papilddefekts netika ņemts vērā.
- > Atbalsts tika plānots, lai sasauktos ar Vides rīcības programmas mērķiem un ieguldījumiem starpeiropas tiklos transporta jomā.
- > Vispārējai atbalsta daļai projektiem atbilstošajās vides un transporta nozarēs jāatspoguļo atbilstošs līdzsvars. Komisija izskaidroja to kā 50:50 proporciju atbalstam abiem sektoriem.
- > Grantus Komisija piešķir, vērtējot projektu perspektīvas dalībvalstu pieteikumus, un parasti projektiem vajadzēja būt vismaz 10 miljonu eiro apjomā.

Izpildes noteikumu attīstība

1999. gadā⁴ izskatītā Kohēzijas fonda reglamentācija akcentēja vajadzību pēc daudz stratēģiskākas pieejas un to, ka projektiem jābūt atbilstošiem galvenajai vides un transporta stratēģijai administratīvā vai sektora līmenī. Komisija uzskatīja, ka tādām stratēģijām jābūt definētām un formāli noteiktām vienā vai vairākos „stratēģiskas norādes ietvaros” katrā ieguvējvalstī. Šie un citu darbības priekšlikumi tika izklāstīti *Guide to the Cohesion Fund* 2000. gadā⁵. Dokuments arī nodrošināja:

- > komisijas vadlīnijas Kohēzijas fonda atbalsta prioritātēm vides un transporta sektoros;
- > pasākumus, lai vairāk rēķinātos ar privātiem finanšu avotiem;
- > sabiedrības privātās līdzdalības veicināšanu, kas varētu palielināt kopienas finanšu izplatītāja efektu, kā arī finansēto infrastruktūru skaitu;
- > noteiktus pasākumus, lai optimizētu fonda vadību, piemēram, jaunas standarta pieteikuma veidlapas.

Kopš 1999. gada citi fonda izpildes attīstības procesi varētu tikt raksturoti kā noteikumu uzlabošana attiecībā uz projektiem un Komisijas projektu vadības un novērtēšanas politikas skaidrošana.

2000.—2004. gada periodā fonda izpildei saistošie noteikumi tika noteikti ar Komisijas regulām. Pārveidotie noteikumi attiecās uz:

- > finanšu pārvaldi un kontroli un finanšu labošanas norisēm (2002. gads);
- > tiesību noteikumiem, kas daudz vairāk līdzinās strukturālo fondu tiesību sadaļām (2003. gads);
- > informācijas un publicitātes noteikumu vienkāršošanu (2004. gads).

Šīs regulas vienkāršoja finansējuma piešķiršanu katram projektam un tuvināja Kohēzijas fonda izpildes noteikumus strukturālajiem fondiem.

Ari Komisijas politika un prakse attiecībā uz lielu strukturālo Kohēzijas fonda projektu izvērtēšanu tika pārstrādāta pēc revidētā *Guide to cost-benefit analysis of investment projects* 2002. gada⁶ izdevuma.

⁽²⁾ Skatīt sekojošo rakstu.

⁽³⁾ OV L 130, 25.05.1994., 1. lpp.

⁽⁴⁾ http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reglem_en.htm

⁽⁵⁾ Pieejams angļu, franču, grieķu, portugāļu un spāņu valodās: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/working/sf2000_en.htm

⁽⁶⁾ http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/guides/cost/guide02_en.pdf

Ziņojums par Kohēzijas fondu: jaunās regulas

Tāpat kā strukturālajiem fondiem, arī Kohēzijas fonda finansētajiem projektiem jābūt nodrošinātiem ar informāciju un publicitāti. Šai ziņā jaunā reglamentācija, kas tika apstiprināta 2004. gadā ar Lēmumu (EK) Nr. 955/1996, būtiski vienkāršoja iepriekšējos pasākumus.

Jaunā Regula (EK) Nr. 621/2004 vispirms atkārtoti divas sākuma idejas, ar kurām Kohēzijas fondam vajadzēja būt tikt veidotam, proti:

- > fonda atbalstītais projekts sekmē sociālo un ekonomisko atšķirību samazināšanu starp Eiropas Savienības pilsoņiem;
- > projekta sekmīga īstenošana ir iespējama ar Kohēzijas fonda finansiālu atbalstu.

Skaidrojot projekta praktisko ietekmi, pirmā ideja ir Eiropas intervences mērķa atgādinājums: Savienība veicina vienādas iespējas pilsoņu starpā. Atsauce uz terminu „pilsonis” nav tikai formalitāte: informācijas gala saņēmējam, proti, pilsonim, jājūt, ka viņš ir iesaistīts.

Idejas var būt izteiktas ar nosacījumiem, kuri ir citādi nekā reglamentācijā. Tādēļ jālieto vienkāršus, viegli iegaumējamus formulējumus. Abas idejas ir arī iekļautas Eiropas Savienības karogā. Kas attiecas uz saziņas līdzekļu pielietošanu, reglamentācija ietver tikai noteiktus nosacījumus par attiecībām ar masu medijiem, izkārtņu uzstādīšanu un piemiņas plāksnēm.

1993—1999. gada beigu periodā, tāpat kā strukturālajiem fondiem, fondam bija nozīmīga neiztērēto līdzekļu bilance — 2000. gada beigās aptuveni 120% no Kohēzijas fonda budžeta 1999. gadam.

Tādēļ Komisija uzsāka aktīvu dialogu ar visām dalībvalstīm, lai paātrinātu tā slēgšanu. Un, lai turpmāk uzlabotu projektu kvalitāti un absorbcijas tempu, 2002. gadā Komisija uzņēmās iniciatīvu informēt ieguvējvalstis, ka tā īsteno to grozījumu ierobežošanas politiku, kas pieļaujami projektu finansēšanas gaitā⁷. Tādējādi 2003. gada beigās pāri palikušais apjoms sasniedza aptuveni 40% no 1999. gada budžeta.

Nākotnes izaicinājumi

Kohēzijas fonds aizsākās ar četrām ieguvējvalstīm, kurām nacionālais kopprodukts uz vienu iedzīvotāju bija mazāks par 90% no Eiropas Savienības vidējā līmeņa. Ar 2003. gada⁸ pārskatu Kohēzijas fonds ir piedzīvojis tā pirmo studentu, kas beidzis „1993. gada klasi”. Ar 101% vidējo NKP no 15 ES vidējā līmeņa 2000.-2002. gadam tika uzskatīts, ka Īrija pārsniedz atļauto sliekšni un vairs nav tiesiska saņemt atbalstu no 2004. gada. Šī ieguvējvalstu skaita samazināšana ātri tika aizstāta ar 10 jauno dalībvalstu pievienošanos 2004. gada 1. maijā.

Tagad, kad vairāk nekā puse no 25 ES loceklēm ir tieši iesaistītas fonda darbībā, palielinājusies Kohēzijas fonda nozīme. Turklāt ar Kohēzijas fonda palīdzību katrai dalībvalstij Kohēzijas politikas ietvaros kļuvusi pieejamā lielāka naudas daļa. Salīdzinājumam, Īrija 1994.-1999. gadam kopumā saņēma 7 840 miljonus EUR, no kuriem 1 490 miljoni EUR jeb 19% no kopsummas bija Kohēzijas fonda atbalsts, bet aptuvenā fonda daļa jaunajām dalībvalstīm ir 35%.

Portugāle: notekūdeņu attīrīšanas ierīču ieviešana ar Kohēzijas fonda atbalstu.

⁽⁷⁾ http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/orient_en.htm

⁽⁸⁾ Komisijas paziņojums C(2004)191, 2004. gada 24. marts.

Kohēzijas fonda relatīvais sadalījums jaunajām dalībvalstīm 2004.—2006.gada periodā

Miljoni EUR	Kopējie resursi	Kohēzijas fonds	Daļa
Čehija	2 621,2	936,1	36%
Igaunija	695,1	309,0	44%
Kipra	113,4	53,9	48%
Latvija	1 164,3	515,4	44%
Lietuva	1 537,7	608,2	40%
Ungārija	3 207,4	1 112,7	35%
Malta	88,7	21,9	25%
Polija	12 809,7	4 178,6	33%
Slovēnija	456,3	188,7	41%
Slovākija	1 757,4	570,5	32%
Kopā	24 451,2	8 495,0	35%

Kohēzijas fonda ieguldījums gadā ir aptuveni trīs reizes lielāks nekā *ISPA* pirmsiestāšanās instrumentam, kas applicina tā aktivitāšu pieaugumu jaunajās dalībvalstīs. No Komisijas un *ISPA* ieguvējvalstu pieredzes ir skaidrs, ka galvenais izaicinājums valsts iestādēm un Komisijai būs kvalitatīvu projektu pietiekama skaita nodrošināšana.

Tādēļ 2004. gadā Komisija ierosināja jaunu dialogu, lai mudinātu ieguvējvalstis izmantot iespējas, lai saņemtu un vadītu pieejamos ES fondus. Pasākumiem jābūt ieguvējvalstu noteiktiem atkarībā no to specifiskajiem apstākļiem, sākotnēji pievēršoties projekta identifikācijas, atlases, sagatavošanas un izvērtējuma posmiem.

Kohēzijas fonda atbalsts transportam: skats uz Patras-Atēnu-Tesaloniku automaģistrāli Grieķijā.

Tālāka attīstība — 2007.-2013. gads

Komisija jau devusi signālu trešajā Kohēzijas ziņojumā⁹, ka Kohēzijas fondam vajadzētu būt pilnīgāk saskaņotam ar strukturālo fondu galveno virzienu darbību. Komisija pašlaik ir sagatavojusi jaunu likumdošanas paketi, lai reglamentētu strukturālo fondu izpildi un Kohēzijas fonda plānošanu 2007.-2013. gadu periodā.

Komisijas priekšlikums aizstāv Kohēzijas fonda atšķirīgos mērķus, it sevišķi Kohēzijas fonda atbalsta makroekonomiskā aspekta saglabāšanu, 90% NKP sliekšņa kritēriju un atbalsta sektoru plānošanu. No otras puses, priekšlikums ieskicē galveno Kohēzijas fonda ieviešanas reformu — pārslēgšanos no projektu atbalsta uz programmu atbalstu. Tas nozīmē tādas kopējas pasākumus, kas būtu veidoti Kohēzijas fondam un ERAF, kā:

- > saskaņošana ar ERAF stratēģiskā līmenī norisināsies saistītās programmās. Sevišķi Kohēzijas fonda atbalstu ir ieteikts iekļaut nacionālajās programmās atsevišķās prioritātēs līdzās ERAF prioritātēm;
- > tiks pieņemti kopēji izvērtējuma un monitoringa pasākumi paralēli saistītām programmām (atlases kritēriji, rādītāji, uzraudzības komitejas utt.);
- > ERAF un Kohēzijas fonda piemērošanas noteikumi tiks izklāstīti kopējā reglamentācijā ar atbilstošiem ierobežojumiem, kas tiks izskatīti katra fonda reglamentācijā;
- > finanšu vadības un finanšu kontroles prasības būs vienas (piemēram, atsevišķa fonda ikgadējās saistības);
- > finanšu pasākumi un strukturālo fondu izlietojuma disciplīna (ikgadējās programmas saistības un automātiska nodošana) tiks ieviesta, lai ieteiktu maksāšanai izmantot Kohēzijas fonda budžeta resursus.

Attiecībā uz Kohēzijas fonda īstenošanu tā plānošanā būs jauns līdzsvars starp ieguvējvalstīm un Komisiju.

Dalībvalstīm tagad būs pārvalde, kas to nacionālo programmu ietvaros izvēlēsies projektus Kohēzijas fonda atbalstam, tai pašā laikā ņemot vērā Kohēzijas fonda sektoru mērķus un ierobežotākus pieļaujamo izmaksu noteikumus. Tas nozīmīgi samazinās to projektu skaitu, kur nepieciešams Komisijas apstiprinājums. Tikai nozīmīgāko projektu gadījumā dalībvalstīm tiks prasīts Komisijas apstiprinājums finansējuma izcenojumam. Arī kopīgu, vienkāršotu plānošanas noteikumu piemērošana automātiski novedīs pie vienkāršākas ERAF un Kohēzijas fonda darbību vadības.

Ar šo pārvaldi palielināsies varas iestāžu atbildība attiecībā uz Kohēzijas fondu, vadot atlasī, novērtēšanu, analīzi, monitoringu, menedžmentu un ātras ieviešanas

(⁹) Trešais ziņojums par ekonomisko un sociālo kohēziju, 2004., XXXV lpp.

Kerkeda vides komplekss (Spānijā).

nodrošināšanu, lai izvairītos no atbalsta zuduma. Ņemot vērā aktivitāšu raksturu, ko atbalsta Kohēzijas fonds, – infrastruktūras nodrošināšana – pāreja uz programmu finanšu disciplīnu nebūs bez izaicinājumiem. Tomēr, kā demonstrēts pašreizējās programmās, tāda disciplīna dod spēcīgu stimulu ātrākai programmas uzsākšanai un programmas sniegto labumu ātrākai saņemšanai.

Noslēgumā, Komisijas priekšlikumu mērķis ir sasniegt maksimālu koordinācijas pakāpi starp ERAF un Kohēzijas fondu un fondu vienādu attieksmi finanšu vadības un saskaņotas izpildes nozīmē, dodot valsts iestādēm iespēju vienkāršot pārvaldes pasākumus.

Galvenie ieguvumi no Kohēzijas fonda

Kohēzijas fonds palīdzēja pirmajām četrām ieguvējvalstīm izpildīt konverģences kritērijus dalībai Eirozonā. Uz šodienu daži no citiem Kohēzijas fonda stimulētajiem ieguvumiem ir apkopoti zemāk redzamajā tabulā.

Saistības uz šodienu (2004)

Valsts	1993-1999		2000-2003	
	Miljoni EUR	%	Miljoni EUR	%
Grieķija	2 998	17,9	1 767	16,1
Spānija	9 251	55,2	6 795	61,8
Īrija	1 495	8,9	584	5,3
Portugāle	3 005	17,9	1 848	16,8
Kopā	16 749		10 994	

Četras ieguvējas ir saņēmušas atbalstu 27 000 miljonu EUR apmērā uz šodienu. Tas parāda galveno ieguldījumu valstu pūlēm modernizēt infrastruktūru.

Investīciju prioritātes 1993—1999 (%)

	Grieķija	Spānija	Īrija	Portugāle	Visas
Vide	48,8	50,3	50,0	51,9	50,3
Ūdensapgāde	20,5	13,1	16,8	16,9	15,4
Notekūdeņi	23,7	22,4	32,1	8,4	22,8
Cietie atkritumi	0,7	5,2	0,6	14,6	5,7
Citi	4,0	9,7	0,4	2,1	6,4
TRANSPORTS	51,2	49,7	50,0	48,1	49,7
Ceļi	27,8	28,2	37,4	28,5	28,1
Sliežu ceļi	19,8	20,1	9,5	11,1	16,8
Jūras ostas/lidostas	13,8	1,1	2,8	8,5	4,4
Citi	1,3	0,3	0,4	0	0,4

Kopumā 50:50 bilance tika respektēta. Neskaitot atsevišķas valstis, divi vissvarīgākie sektori bija ceļi un notekūdeņi.

Lēmumu skaits, kas piešķir atbalstu

	1993-1999	2000-2003	Kopā
Grieķija	77	86	163
Spānija	371	270	641
Īrija	116	9	125
Portugāle	149	65	214
Kopā	713	430	1 143

Šie lēmumi attēlo katru atsevišķu projektu, projekta posmus vai projektu individuālās grupas. 2003. gadā Komisija uzsāka *ex post* izvērtējuma izpēti, lai aplūkotu daudzus noslēgtos projektus četrās ieguvējvalstīs un izvērtētu pakāpi, kādā tie saskan ar sākotnējiem mērķiem. 2004. gadā ir sagaidāmi šā pētījuma rezultāti.

Atkritumu pārstrādes ierīces La Korunā (Spānijā)

Polija

“Kohēzijas fonds Polijā – projekta novērtējuma dilemmas”

Ir stipras cerības, ka Kohēzijas fonds spēlēs nopietnu lomu, ieviešot vides *acquis communautaire* (AQ) Polijā. Prognozes rāda, ka Kohēzijas fonds ⁽¹⁾ periodā 2003.-2010. gadam varētu segt aptuveni 19% no pašvaldību vides infrastruktūru investīciju izmaksām.

Tā kā potenciālo projektu skaits un to finanšu vērtība ir nozīmīgi augstāka nekā pieejamais Kohēzijas fonda atbalsts, ir nepieciešamība nostiprināt efektīvu un caurskatāmu projekta novērtēšanas sistēmu. Projekta novērtēšanas metodoloģija norāda divas iespējamās pieejas:

- 1) projekti tiek izvēlēti, pamatojoties uz detalizētas nacionālās programmas specifisko nozari. Šīm programmām jāatspoguļo pieprasījums pēc nepieciešamajām investīcijām un jādefinē nepieciešamo projektu sarakstu, lai tās atbilstu ES direktīvu prasībām;
- 2) kad nacionālās programmas nav pieejamas vai netiek izvirzīti speciāli nepieciešamo projektu saraksti, projektus jāizvērtē, pamatojoties uz klasificētiem sarakstiem, kas ir sagatavoti saskaņā ar izmēriem un salīdzināmām kritērijiem.

Šćecina: ūdens sūkņu stacijas ierīkošana. ISPA atbalstīts projekts.

Mūsdienās virzītājspēki projektu novērtēšanai Polijā pilnībā neatspoguļo šīs pieejas. Pirmkārt, pastāv spēcīgas politiskās intereses par visu Kohēzijas fondu pieejamo resursu izmantošanu. No tā izriet, ka lēmumos, kuros nav nepieciešams nodrošināt efektīvi veidotu mehānismu, jāfinansē visneatliekamākie vides projekti, lai atbilstu direktīvu prasībām ⁽²⁾.

Krzysztof Berbeka,
Ph.D., Krakovas
Ekonomikas
universitāte

Andrzej Gula, Vides
Ekonomikas institūts,
CEE Banku
uzraudzības tīkls

Otrkārt, nacionālās programmas (neatkarīgi no nacionālās programmas par notekūdeņu attīrīšanu) projekta paketē varētu būt daudz detalizētākas un skaidrāk definētas. Treškārt, projektu skaits, ko pašvaldības iesniedz Kohēzijas fonda finansēšanai, ir relatīvi augsts, tomēr kvalitāte un priekšlikumu un lietvedības uzticamība ievērojami atšķiras katrā projektā.

Tādēļ izvērtēšanas procedūrai jābūt veidotai uz spēcīgākas sistēmas, izmantojot kritērijus, kas atļauj projektus klasificēt. Šķiet, ka pašreizējām procedūram vajadzētu būt pārveidotām, lai palielinātu caurskatāmību un atbildību, kā arī atļautu salīdzināmību. Šādas sistēmas nostabilizēšana palīdzēs pašvaldībām atspoguļot lielāku Kohēzijas fonda investīciju prioritāšu apjomu to projektos.

Cita svarīga lieta ir tā, ka pašreizējā pieeja projekta atlasei neietver stratēģisku pieeju holistiskai vides AQ ieviešanai. Finanšu resursu sadalījumam vajadzētu atspoguļot finansiālās vajadzības, kas izriet no saskaņotām izpildprogrammām vides direktīvu jautājumos. Kohēzijas fonds ir instruments, kas ļauj ieviest labojumus sadales modeli. Šiem labojumiem jābūt ar mērķi nodrošināt finansēšanu tajās jomās, kur iespējams finanšu trūkums, piemēram, atkritumu menedžmenta sektorā ⁽³⁾. Jāatceras, ka šādi labojumi tomēr tiks maz pielietoti, ja netiks ieviestas attiecīgās likumdošanas prasības.

Ievērojot, ka Kohēzijas fonds nodrošina atbalstu arī nākamajā programmu sastādīšanas periodā, ir svarīgi uzlabot un pastiprināt darbības attiecībā uz atlases procesu.

Kontakti:

andgula@iee.org.pl vai berbekak@ae.krakow.pl

⁽¹⁾ Aprēķini ietver nepieciešamos pašvaldības ieguldījumus notekūdeņu attīrīšanā un atkritumu menedžmentā. Tie tika bāzēti uz paredzētajām izmaksām (ieskaitot izmantojamo fondu aizkavēšanos). Gaidāmajam finanšu periodam bija jāpieņem, ka ES un iekšzemes resursi paliks tajā pašā līmenī kā 2004.—2006. gadā.

⁽²⁾ Piemēram, finanšu investīcijas smagā ūdens menedžmenta projektos (ūdenskrātuves) nenodrošina pārejas perioda gala termiņu ievērošanu vides AQ ieviešanai.

⁽³⁾ Berbeka, K., Finanšu plūsmas, ieviešot ES vides direktīvas Polijā, Lietuvā, Latvijā un Igaunijā; Vides ekonomikas institūts; 2003. gada septembris

ISPA četri gadi: no pirmsiestāšanās līdz kohēzijai

Willem Kuypers ⁽¹⁾

Balstoties uz to pašu koncepciju, ISPA pirmsiestāšanās instruments dala lielu skaitu līdzīgu iezīmju ar Kohēzijas fondu.

Kopš ISPA uzsākšanas 2000. gadā tas ir sniedzis palīdzību vairāk nekā 300 liela mēroga vides un transporta infrastruktūru ieguldījumiem Centrālās un Austrumeiropas kandidātvalstīs.

Viļņa (Lietuva)

Instrumentis pirmsiestāšanās strukturālajām politikām (*Instrument Structurel de Pré-Adhésion/ISPA*) ir viens no trijiem instrumentiem (*PHARE, ISPA, Sapard*), kas veidoja daļu no pirmsiestāšanās stratēģijas, kuru 2000.-2006. gada periodam Eiropadome pieņēma 1997. gada decembrī Luksemburgā. Tā mērķis bija sniegt palīdzību infrastruktūrām ES transporta un vides prioritāšu apgabalos 10 kandidātvalstīs no Centrālās un Austrumeiropas ⁽²⁾. Tas tika izveidots no vairāk nekā 1 miljarda EUR gadā liela budžeta un sadalīts šajās valstīs saskaņā ar to iedzīvotāju skaitu, līmeni un IKP uz vienu iedzīvotāju. Tagad 4 gadus pēc *ISPA* ieviešanas atbalsts sasniedzis 7 miljardus EUR, kas investīciju izteiksmē ir vairāk nekā 11,6 miljardi EUR.

No 2000. līdz 2003. gadam tika atbalstīti vairāk nekā 200 vides projekti, galvenokārt saistīti ar ūdensapgādi, kanalizācijas tīklu, notekūdeņu attīrīšanu un atkritumu menedžmentu. Dabas aizsardzības projektu pieaugums ir palīdzējis kandidātvalstīs stiprināt izpratni un administratīvās spējas, lai ieviestu galveno vides likumdošanu un paātrinātu nepieciešamās sektoru reformas.

Transporta sektorā *ISPA* atbalstīja nākotnes starpeiropas transporta tīkla attīstību (*TEN-T*). Tas sekmēja savstarpējos sakarus un sadarbības spējas kandidātvalstu valstisko tīklu robežās, līdzīgi kā starp šiem tīkliem un Savienības tīklu. Prioritāte bija 100 infrastruktūru projektiem Paneiropas transporta koridorā, ieskaitot tādas

⁽¹⁾ Referents, Reģionālās politikas ĢD, Eiropas Komisija

⁽²⁾ Bulgārija, Čehija, Igaunija, Ungārija, Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Slovākija un Slovēnija.

pārrobežu infrastruktūras kā dzelzceļi, ceļi, lidostas, satiksmes uzraudzības sistēmas utt.

Sākumā *ISPA* fondi bija vienādi izplatīti starp vides un transporta sektoriem, un pēdējā no sektoriem sliežu ceļi tika uzskatīti par ilgtspējīgāku transporta veidu, salīdzinot ar ceļiem.

Papildinot galvenās finansēšanas investīcijas, tika nodrošināts dažāda veida tehniskais atbalsts (kopsummā aptuveni 200 miljoni EUR). Šis atbalsts koncentrējās uz apgabaliem, kuros ieguvējvalstis saskārās ar grūtībām, ieviešot nepieciešamos standartus. Nacionālo institūciju spējas sagatavot un ieviest projektus, kā arī ieviest un īstenot vides politiku tika uzlabotas, un gan decentralizētie iepirkumi, gan finanšu vadība tika sekmēti. Tika uzsākti atsevišķu sistēmu auditi, lai novērtētu, kā arī uzlabotu valsts finanšu vadību un kontroles sistēmas.

Kopumā intervences palīdzēja *ISPA* valstis iepazīstināt ar ES finansēšanas principiem un procedūrām, tādējādi sagatavojot tās ES strukturālo fondu efektīvai pārvaldei pēc iestāšanās, it īpaši Kohēzijas fonda līdzekļus.

Programmas plānošana un palīdzības sniegšanas investīcijas

Projektiem vajadzētu būt saskaņotiem ar nozaru stratēģijām, kas ir noteiktas valstiskā līmenī. Šīs stratēģijas nosaka vidēja termiņa investīciju prioritātes, kā arī projekta atlases kritērijus katrā no abiem sektoriem.

Projekta izmaksām nevajadzētu būt mazākām par 5 miljoniem EUR, un tie var tikt grupēti, ja tie cenšas sasniegt vienu un to pašu funkcionālo, ģeogrāfisko vai ekonomisko mērķi. Vidēja lieluma apstiprinātie projekti ir 33 miljonu EUR apmērā, taču ir daži liela mēroga projekti, tādi kā 340 miljonu EUR lieli ieguldījumi dzelzceļa elektrizācijai un jauninājumiem, kā arī 288 miljonu eiro lieli ieguldījumi ūdens kvalitātes uzlabošanas projektam. Abi projekti tiek veikti Polijā.

Komisija izvērtēja katra projekta pieteikuma tehniskos, ekonomiskos un finanšālos rādītājus. Kur bija nepieciešams, tā palāvēs uz citu instanču ekspertīzi. Runa ir par tādām starptautiskām finanšu institūcijām kā Eiropas Investīciju banka un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka – tās īpašajiem partneriem, kas papildina *ISPA* grantus ar aizdevumu piešķiršanu.

Pirms lemlēmšanas par atbalsta piešķiršanu, Komisija konsultējās ar *ISPA* Vadības komiteju, kas tika izveidota no 15 ES dalībvalstu pārstāvjiem. Grantu lielums atšķiras dažādiem projektiem atkarībā no apstākļiem un prasībām. Pieļaujamie griesti bija 75% no atbilstošo investīciju apjoma, vidējā grantu daļa bija apmēram 65%.

Mācīties darot

Katram infrastruktūras projektam tā sagatavošanas kvalitāti nosaka vadības laiks, kas nepieciešams, lai iesniegtu projektus un realizētu darbus. Jo labāks projekts tiek izvirzīts visās tā sastāvdaļās, jo ātrāk un vieglāk tiek parakstīti līgumi un izmaksāti granti. Skaidrs, ka pieredze šai ziņā nevar tikt iegūta īsā laikā, bet gan pakāpeniski. Projekta iesniedzējiem īpaši bieži trūkst ziņāšanu par starptautiskajiem tehniskajiem standartiem, kā arī iepirkumu noteikumiem un procedūrām, kas pastāv, lai garantētu vienādu pieeju, taisnīgu izturēšanos un pretendējošo firmu un atsevišķu cilvēku caurskatāmību.

Šim mērķim *ISPA* darbojās, iesniedzot un noslēdzot dokumentus un procedūras, ko Komisijas delegācijas jau iepriekš pārbaudīja ieguvējvalstīs (*ex ante* apstiprinājums). Tāpēc, ka likumīgo prasību valsts iepirkumiem izpilde sagādāja galvenās grūtības, Komisija attīstīja dažādas tehniskā atbalsta aktivitātes, lai uzlabotu saņēmēju iepirkumu iemaņas, sistēmas un procedūras.

Strādājot panākumiem

ISPA projektu vadības un ieviešanas procesa progress un efektivitāte tika kontrolēta un izvērtēta dažādos veidos, paļaujoties uz regulārām tikšanās reizēm, ieviešanas institūciju uzraudzības ziņojumiem, atbalsta pārbaudīšanu un Komisijas darbinieku projektu atrašanās vietu apmeklējumiem. Formāla uzraudzība notika *ISPA* Uzraudzības komitejas tikšanās reizēs, kuras tika organizētas divreiz gadā katrā no ieguvējvalstīm. Līdzīgi Komisijas delegācijas darbinieki spēlēja nozīmīgu lomu *ISPA* pasākumu ikdienas vadības un izpildes uzraudzībā.

Noslēgumā jāmin, ka lielākā daļa ieguvējvalstu ir izdarījušas nozīmīgu progresu praktisko spēju ziņā, lai vadītu un ieviestu *ISPA* fondus. Pakāpeniski viņiem izdevās labāk ievērot standartus un procedūras, kas attiecas uz ES kohēzijas politikas tradicionālajiem instrumentiem, proti, strukturāliem fondiem un Kohēzijas fondu.

Turklāt viņi centīgi strādāja, lai izveidotu ES līdzekļu finanšu uzraudzību un kontroles sistēmu, kas reizēm ir daudz modernāka nekā kādā no 15 ES dalībvalstīm. Tas parāda, ka dažādās darbības, kuras īstenoja Komisija pašvaldību atbalstam plānošanas, ieviešanas, finanšu vadības un kontroles jomās, nes augļus.

Tomēr vēl ir grūtības, kuras vajadzētu risināt tālākā nākotnē, sasniedzot patiešām efektīvu un drošu vadības un kontroles sistēmu. Piemēram, dažām no valstīm joprojām neizdodas atvēlēt pietiekamus finanšu un cilvēku resursus ES finansēšanas pasākumu plānošanai, sagatavošanai un vadībai. Galvenokārt vides sektorā, kur ir liela personāla mainība valsts ierēdņu mazo algu dēļ. Darbinieku kvalifikācija ne vienmēr atbilst vajadzīgajam iemaņu līmenim, lai vadītu sarežģītus infrastruktūru projektus, it īpaši tādos kā iepriekšminētos, kā arī vēlamajām iesniegšanas un līguma slēgšanas iemaņām.

Notekūdeņu attīrīšanas ierīces Slovēnijā. ISPA atbalstīts projekts.

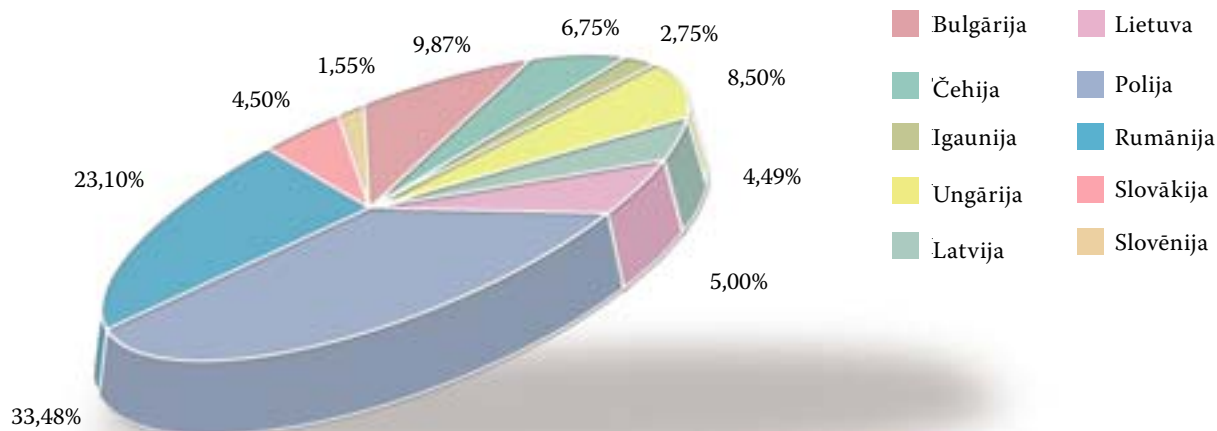
No ISPA līdz Kohēzijas fondam

2004. gada 1. maijā ISPA formāli pārtrauca pastāvēt jauno Centrālās un Austrumeiropas dalībvalstu dēļ. Tā kā IKP uz vienu iedzīvotāju esot zemākam par 90% no ES vidējā, tās ir kļuvušas tiesīgas uz Kohēzijas fonda atbalstu. Fonds ir ES kohēzijas politikas instruments, uz kura tika balstīts ISPA un kurš turklāt atbalsta vides un transporta investīciju realizāciju.

Esošie ISPA projekti tiek pārveidoti par Kohēzijas fonda projektiem, un tiks pabeigti saskaņā ar Kohēzijas fonda noteikumiem. Kā tika nolemts Eiropas Padomē Kopenhāgenā 2002. gada decembrī, Bulgārija un Rumānija turpinās iegūt no ISPA un pakāpeniski saņems pieaugošos ieguldījumus līdz 2006. gada beigām.

Kohēzijas fonda līdzekļi jaunajām dalībvalstīm Centrālajā un Austrumeiropā būs vairāk nekā trīskārtēji: no ISPA 0,75 miljardiem EUR gadā līdz 2,8 miljardiem EUR gadā 2004.-2006. gada periodā. Saistības ar notiekošajiem projektiem, kas tika apstiprināti ISPA pirms 2004. gada janvāra, tiks uzskatītas par būtisku augošā budžeta daļu. Tomēr jaunajām investīcijām ir jābūt noteiktām un sagatavotām, lai nodrošinātu fonda budžeta absorbciju. Līdzīgas pūles attiecībā uz ISPA ir nepieciešamas Bulgārijā un Rumānijā.

ISPA: sadale pa valstīm (saistības uz 2000.-2003. gadu)

Vide un transports: izaicinājumu priekšā

ISPA paātrina sektoru reformas un izšķirošās infrastruktūras ieviešanu vides un transporta nozarēs, taču joprojām jābūt ieguldītām lielākām investīcijām, lai sasniegtu pilnīgu konvergenci ar ES standartiem.

Neapšaubāmi ir noticis nozīmīgs progress dabas aizsardzībā visās kandidātvalstīs: gan dalībvalstīs, gan arī Bulgārijā un Rumānijā. Pēdējās desmitgades laikā valsts vide ir uzlabojusies, it īpaši gaisa un ūdens piesārņojuma samazināšanā. Galvenie gaisa piesārņotāji ir mazinājušies par 60-80% un toksiskie metāli par 50%, kamēr ūdens piesārņošana ar organiskajām vielām ir samazinājusies par tikpat kā 80%. Procentu attiecība mājām un citām iekārtām, kuru iztekas ir attīrītas ar notekūdeņu attīrīšanas augiem, ir dubultojusies kopš deviņdesmitajiem gadiem. Tomēr ir aprēķināts, lai sasniegtu pilnu ES vides *acquis* ieviešanu, jaunajām dalībvalstīm tuvākajos gados jātērē vidēji 2-3% no IKP videi. Patreizējam izmaksām esot stipri zem paredzētā, Kohēzijas fonds un ERAF varētu spēlēt nozīmīgu lomu šā deficīta pārvarēšanā. Ir pilnībā aprēķināts, ja līdz pašreizējā budžeta perioda beigām 2006. gadā palielināsies ES atbalsts dabas nozarē (aptuveni 8 miljardi EUR), tiks nodrošināti aptuveni 10% kopējo investīciju prasību.

Cik tālu tas saistās ar transportu, 2004. gada aprīlī Padome un Parlaments apstiprināja jaunās kopienas starpeiropas transporta tīkla (*TEN-T*) attīstības vadlīnijas paplašinātajā Eiropā. Vadlīnijas ietver 30 prioritāšu projektu sarakstu Eiropas interesēs, kuriem jābūt realizētiem līdz 2020. gadam. Devīni prioritāšu projekti attiecas uz asīm, ieskaitot jaunās dalībvalstis. Projekti ir ar mērķi nodrošināt modālas pārmaiņas un noturīgāku mainīguma modeli, novirzot investīcijas sliežu un ūdensceļu transportam. Pārrobežu projekti ir pasniegti līdzīgi kā tie, kurus ir visgrūtāk īstenot.

Realizēto projektu tāmes vērtība ir aptuveni 225 miljardi EUR. Kopējās izmaksas, pabeidzot starpeiropas transporta tīklu,

ieskaitot projektus ar līdzīgām interesēm, kas nav noteikti kā prioritāšu projekti, ir aprēķinātas 600 miljardu EUR apmērā. Nepieciešamās investīcijas transporta infrastruktūrā jaunajās dalībvalstīs varētu sasniegt 90 miljardus EUR līdz 2015. gadam. Atkal kohēzijas politikas instrumenti spēlēs noteicošo lomu infrastruktūras grantu finansēšanā.

Novērojot ūdens pārliešanu attīrīšanas ierīcē. ISPA finansēts projekts.

UNGĀRIJA

Apveddzelzceļa līnija Zalegeršcevē

Kopējās izmaksas: 7 687 000 EUR
ES ieguldījums: 3 843 500 EUR

„Aptuveni 80 kilometru sliežu pašlaik tiek atjaunotas starp Zalalovu un Bobu, lai paplašinātu Ungārijas–Slovēnijas līniju, kas tika izveidota 2001. gadā. Pirmā ISPA projekta fāze bija pabeigta 2003. gada vidū ar Zalegeršcevas apveddzelzceļa ierīkošanu. Jaunais 2,1 km garais posms ietver 140 metru garu tērauda tiltu pār Zalas upi. Brauciena laiks vilcienam, izlaižot Zalegeršcevas staciju, samazināsies par 10 minūtēm. Kopā ar drošību un precizitāti ir uzlabota arī dzīves kvalitāte vietējiem iedzīvotājiem, kad apvedceļa izbūves rezultātā tika samazināta negatīvā ietekme uz dabu.”

Katalin Pásztóy, Ungārijas valsts dzelzceļi
 pasztoyk@mav.hu

RUMĀNIJA

Integrētais atkritumu menedžments
Ramniku Valsē

Kopējās izmaksas: 14 673 100 EUR
ES ieguldījums: 11 004 825 EUR

„Centrālajā Dienvidrumānijā Ramniku Valsē (120 000 iedzīvotāji) joprojām nav visaptverošas atkritumu savākšanas sistēmas. Atkritumi tiek izmesti valējās izgāztuvēs aptuveni divpadsmit kilometrus no pilsētas centra, blakus Oltas upei. Vismaz 20% iedzīvotāju negūst labumu no sadzīves atkritumu vākšanas servisa. 2001. gada novembrī pašpārvalde ar VTAA (Vācu Tehniskā Atbalsta aģentūra) atbalstu uzsāka integrēto atkritumu menedžmenta programmu. Šā projekta ietvaros 2001. gada novembrī Eiropas Savienība piešķīra ISPA palīdzību tālākai atkritumu savākšanas sistēmas uzlabošanai, slēdzot pašreizējo atkritumu izgāztuvi un izveidojot ekoloģiskas atkritumu izgāztuves un modernas komposta ierīces.”

Diana Dumitru, PIU menedžere, Ramniku Valsē rātsnams
 dianad@primariavl.ro (www.primariavl.ro)

SLOVĒNIJA

Trņovskas–Baņšķijas augstienes ūdens
resursu aizsardzība

Kopējās izmaksas: 6 543 464 EUR
ES ieguldījums: 2 561 084 EUR

„Gora reģions Trņovskas–Baņšķijas augstienē, nodrošina ūdeni Ajdovščinas pilsētai un tās nogāzei (20 000 iedzīvotāji). Vēl nesen, kad vien parādījās niecīgākais sausums, bija dzeramā ūdens trūkums. ISPA ir devis līdzekļus, lai pastāvīgi nodrošinātu dzeramo ūdeni un aizsargātu ūdens resursus saskaņā ar ūdens direktīvām. Projekts ietvēra piemērotu ūdens cauruļvadu izveidi, ūdens attīrīšanas iekārtas un kanalizācijas caurules visās teritorijās, kas bija tuvu ūdens krājumu punktiem. 2004. gada aprīlī tika izveidoti apmēram 40 km ūdens cauruļvadu un 900 m³ jaunu ūdenskrātuvju. 10 km garais notekūdeņu tīkls ļaus 3 500 reģiona iedzīvotājiem būt tieši saistītiem ar attīrīšanas iekārtām Ajdovščinā, kas jau strādā, bet līdz 2005. gada jūlijam būs gatavs otrs punkts.”

Metka Gorišek, Slovēnijas Vides Ministrija, Telpiskā plānošana un enerģija
 meta.gorisek@gov.si

BULGĀRIJA

Galveno tranzītceļu atjaunošana

Kopējās izmaksas: 100 000 000 EUR
ES ieguldījums: 30 000 000 EUR

„Šis sākotnējais ISPA ceļu projekts Bulgārijā ir daļa no trešās tranzītceļu atjaunošanas programmas, kas sedz 700 km galveno ceļu un automaģistrāļu atjaunošanu. Galvenie mērķi ir uzlabot drošību un apkārtējās vides uzskaiti, un samazināt braukšanas laiku, atjaunojot 260 km galveno ceļu tīklu atbilstoši starptautiski pieņemtiem standartiem. Plāni ietver ceļa virsmas un slidēšanas pretestības uzlabošanu, zīmju un horizontālo krāsojumu modernizāciju, kā arī margu atjaunošanu un nodrošināšanu. Galvenā ceļu tīkla uzlabošana veicinās Bulgārijas transporta infrastruktūras savienošanu ar to, kas ir ES valstīs.”

Dobrinka Krasteva, ISPA Koordinēšanas nodaļas vadītāja
 D.Krasteva@minfin.bg

Spānija: Galīcija ceļā uz jaunu ekoloģijas aizsardzības modeli

Saskaroties ar atkritumu problēmu

Lai izpildītu Eiropas vides standartus un pastāvīgi attīstītu tās saimniecību pēc dažādām ekoloģiskām katastrofām, Galīcija ir uzsākusi notekūdeņu un cieta atkritumu menedžmenta programmu. Kohēzijas fonds finansē lielu daļu no nepieciešamajām investīcijām.

Pilsētas atkritumu izkraušana Nostiana rūpnīcā (La Koruna).

Huans Maneiro ir aizņemts cilvēks: ir gandrīz 19.00, un viņš ir tikko kā informēts, ka viņam ir jāparaksta lēmums, nosakot divu jūras vēžveidīgo teritoriju īslaicīgu slēgšanu Ziemeļaustrumgalīcijā. „Kā preventīvs pasākums,” skaidro Jūras vides kvalitātes kontroles centra (JVKKC) direktors, norādot skartās robežas kartē. „Mūsu paraugi ir atklājuši nevis naftas piesārņojumus, bet gan biotoksisku risku. Ja rītdienas precīzākie testi parādīs negatīvu rezultātu, mēs vismaz spēsim no jauna atvērt teritoriju. Pa to laiku mēs gatavojamies brīdināt iesaistītos ražotājus.” Sacīts — darīts: centrs uzsāk telefonu zvanu sēriju, sūtot trauksmes ziņojumus apmēram simtam iesaistīto gliemju audzētāju.

Galīcijā jūra ir nopietna lieta. Tā ir izveidojusi valsts un to iedzīvotāju identitāti, un visas reģiona

ekonomiskās nozares joprojām ir atkarīgas no galvenā jūras sektora. „Gliemji joprojām ir galvenais jūras produkts. Katru gadu tiek ievāktas 250 000 tonnas 120 miljonu EUR vērtībā, kas rada 10 000 darbavietu. Tā kā nav iemesla slaistīties,” paziņo Žuans Maneiro. Sevišķi tiek pārbaudīta „rias” Spāņu Finisteres ieteka, kur koncentrējas visvairāk gliemju, austeru un citu vēžveidīgo produktu, ar ko arī Galīcija ir slavena.

Dienvidreģionā Vigo *ria* ir viena no visskaistākajām un produktīvākajām vietām, ar tūkstošiem gliemju, kas dažās vietās pārklāj pat visu ūdens virsmu. Bet tās krasti, kas ir visindustriālākie šajā Spānijas teritorijā, ir arī mājas 1 miljonam iedzīvotāju (trešdaļa Galīcijas iedzīvotāju), kas rada nozīmīgu vides spiedienu uz traušo ekosistēmu. Pēc molusku¹ sabiedrības direktīvas stāšanās spēkā 1993. gadā tika

(¹) Ar 1991. gada 15. jūlija Padomes Direktīvu 91/492/EEC tika izveidoti sanitārie noteikumi, regulējot produkciju un dzīvo divvārstu molusku pārdošanu.

uzsākta masveida operācija, saukta par „*Vigo ria pilnīga attīrīšana*”. Investīcijas izmaksāja 90 miljonus EUR, no kuriem 80% finansēja Kohēzijas fonds. Desmit gados ap ieteku tika uzceltas 10 attīrīšanas stacijas, nemaz nemiņot daudzus mazos pirmsattīrīšanas objektus, lai filtrētu papirus, plastiku un citus cietvielu atkritumus, ko stacijas nav spējīgas apstrādāt. „*Iepriekš visi notekūdeņi ieteceja jūrā bez attīrīšanas,*” skaidro Ignasio Nino Taboada, būvinženieris Galīcijas pašvaldībā. „*Mūsdienās 95% ūdens, kas tiek izlaists, ir attīrīts.*” Ignasio norāda uz zelta zivtiņu, kas peld ūdens attīrīšanas baseinā pilnīgi skaidrā ūdenī Moanas ūdens attīrīšanas stacijā, kas ir visnesenāk ieviesta šajā *ria* un darbojas kopš 2002. gada.

Tas bija istajā brīdī tādēļ, ka Galīcijas ūdens kvalitāte tika uzlabota līdz ar liela mēroga ūdens attīrīšanas operācijām, kad 2002. gada 13. novembrī kuģis *Prestige* gāja bojā pie La Korunas, izlejot lielāko daļu no 77 000 tonnām naftas, kas izraisīja vienu no lielākajiem reģistrētajiem naftas plankumiem. Veiksmīgi sakrita masveida brīvprātīgo iesaistīšanās un tīrīšanas operācijas, kas sekmēja kaitējuma ierobežošanu. „*Ziemeļu krasti un La Koruna apgabals tika skarts visvairāk,*” skaidro Huans Maneiro. „*Šeit rietumu krastā lieli daudzumi svaiga upes ūdens pasargāja no lielākās daļas ogļūdeņražu iekļūšanas ria.*” Kādus secinājumus izdara JVKKC direktors 2004. gada jūlijā? „*Astoņpadsmit mēnešus pēc katastrofas īslaicīga un vidēja termiņa sekas praktiski visur ir pazudušas. Tomēr mēs joprojām nezinām kādas sekas būs pēc pieciem, desmit vai divdesmit gadiem.*”

Uz zemes un jūrā

Lai būtu kā būdams, Galīcijas pūles attīrīt tās ūdeņus ir tikpat vērtīgs pasākums kā saimniecības atkritumu menedžments. 1997. gadā reģionā bija 300 nepārbaudītas atkritumu iekārtas un 3 000 nelegālas atkritumu izgāztuves. Lai uzlabotu šo situāciju līdz 2005. gadam, reģionālās valsts iestādes nolēma uzsākt „*Plan de Gestión de Residuos Sólidos Urbanos de Galicia*” (Galīcijas pilsētas cieto atkritumu menedžmenta plāns) un uzticēt tā ieviešanu SOGAMA (*Sociedade Galega do Medio Ambiente*/Galīcijas vides kompānija), nodrošinot to ar liela mēroga apstrādes daļām.

Sersedas vides komplekss, kas tika uzcelts starp 1998. un 2000. gadu, ir spējīgs apstrādāt 1 500 tonnu atkritumu dienā. 221 no 315 Galīcijas pašpārvaldēm izmanto tā pakalpojumus, kamēr 57 gatavojas to darīt. 2 miljoni iedzīvotāju sadzīves atkritumu vispirms tiek savākti, sašķiroti 37 „*nodošanas rūpnīcās*”, kuras atrodas visā reģionā, tad ar vilcienu vai smago automašīnu nosūtīti Sersedas rūpnīcai, kas atrodas starp Santjāgo Kompestellu un La Korunu. Šeit 15% no atkritumiem tiek pārstrādāti un 85% sadedzināti, lai saražotu 515 miljonus kW/h elektrības gadā. „*Šī iespējams ir modernākā atkritumu dedzinātava Eiropā*”, paziņo Esters Kampos Moskera, komunikāciju menedžeris. „*Mūsu krāsnīm ir starptautisks kvalitātes līmenis: tās darbojas pēc smilšu sistēmas principa, kas ir pazīstams kā „cirkulējošā šķidruma gultne”, un tas*

■ Gliemju kvalitātes kontrole Arousa ria.

palīdz izvairīties no metodiskas gāzes pielietošanas, lai saglabātu oksidēšanos.” Kopējās investīcijas bija 270 miljoni EUR, no kuriem 72,21 miljonus finansēja Kohēzijas fonds. Neatkarīgi no efektīvā atkritumu menedžmenta Sersedas rūpnīca ieņem vadošo lomu vietējo iedzīvotāju nodarbināšanā: kā skaidro Hosē Manuels Palias Reguro, personāldaļas vadītājs: „*375 tiešie darbi tika izveidoti visa veida kvalifikācijām – no viszemākās līdz visaugstākajai kvalifikācijai.*”

10. septembris

Atkritumu menedžmenta nozīmē tā bija galvenokārt nopietna ekoloģiskā katastrofa, kas piespieda Galīcijas pašpārvaldes darīt ko lietas labā: 1996. gada 10. septembrī Galīcijas lielākā pilsēta La Koruna (450 000 iedzīvotāji) bija lieciniece, kā 200 000 tonnas atkritumu iekrit jūrā pēc galvenās pašvaldības izgāztuves, kas atradās pilsētas labajā krastā, nogrūvuma. „*Kopumā 1,3 miljoni tonnu atkritumu ieslidēja jūrā! Tā bija īsta zemestrīce!*” stāsta Marks Gascins, Rātsnama preses atašējs. „*Katastrofa bija katalizators, ceļot vides apziņu pilsētā un reģionā. No tā brīža pilsētas dome atkritumu menedžmentu novietoja īso, vidējo termiņu un ilglaicīgo prioritāšu saraksta augšpusē, pievienojoties jaunai filozofijai: ilgtspējai.*”

Darbs, protams, sākās ar skartās teritorijas atjaunošanu, ar milzīgu uzdevumu, kura laikā daudzi vietējie uzņēmumi labprātīgi piedāvāja savus pakalpojumus. 1997. gada maijā, astoņus mēnešus pēc katastrofas, pilsētas atkritumu plānu apstiprināja astoņas pašpārvaldes, kuras lietoja izgāztuvi. Tas paredzēja sekojošus darbības virzienus: izgāztuves slēgšana un nostiprināšana, atrašanās vietas rehabilitāciju un tā pārvēršanu atpūtas parkā, izvēlētu atkritumu savākšanu un pārstrādāšanu.

Ekoloģiskā atdzimšana un skartās vietas pārvēršana atpūtas mērķiem sākās 1998. gada janvārī. Operācija norisinājās četrās fāzēs: atkritumu ierobežošana un izgāztuves slēgšana, zemes degazēšana, tās pārvēršana parkā (labiekārtošana, koku stādīšana utt.), ceļu izveide

un pieeja automaģistrālēm. Jaunais Bena parks tika atvērts 2001. gada jūnijā. Uz 60 ha lielas teritorijas tas apvieno lietderīgo ar patīkamo un lieliski iederas plānā, lai veicinātu La Korunas pievilcīgumu, kas atsevišķus gadus bija prioritāte.

Neatkarīgi no operācijas izmaksām (15,3 miljoni EUR, no kuriem 10,4 miljonus nodrošināja ERAF) izgāztuves slēgšana prasīja vērā ņemamas tehniskās ekspertīzes: 750 000 m³ zemes bija jāpārvieta un jāsapresē, 21 ha tika padarīts necaurļaidīgs, tika ielikta 14 km kanalizācijas cauruļu, 76 savācēji saslēdza 4,5 km cauruļu, lai sekmētu gāzes atbrīvošanu, ko joprojām radija pazemes atkritumi. „Tas viss bija sarežģīti, jo, aizverot bijušo izgāztuvi, mums vajadzēja pārvaldīt 185 000 tonnu sadzīves atkritumu gadā, kas turpināja nonākt šeit, līdz 2000. gada septembrī sāka darboties apstrādes rūpnīca,” norāda Luiss Fernando Roade Rodrigess, Vides direktors La Korunas pilsētai.

Bena kalni atjaunošanas darbu laikā un pēc tam.

Cita svarīga projekta fāze turpinājās: atkritumu apstrādes iekārtu izveide dažās fāzēs no 1998. gada oktobra līdz 2003. gada decembrim parkā, kas atradās blakus kalnam. Nostiānas rūpnīca ir neparasta ar to, ka, lai gadā saražotu 6 megavatus elektrības, tā izmanto metānu, kas radīts no 40% organisko atkritumu, ko tā saņem, un gāzi, kas saražota zem parka. Atlikušie 60% organisko atkritumu tiek kompostēti. Infrastruktūras izmaksas bija 59,5 miljoni EUR, no kuriem 10,5 miljoni tika segti no Kohēzijas fonda.

Darbību apvienošana

„Galīcijā vairs nav nepārbaudītu izgāztuvju. Tagad, kad vairāk nekā puse atkritumu ir apstrādāti vai pārstrādāti, mūsu reģions ir līderis Spānijā. Mēs esam sasnieguši standartu, ko var salīdzināt ar tādām valstīm kā Vācija. Šis ir Kohēzijas fonda praktiskais rezultāts!” pavēsta Daniels Otero, rūpnīcas direktors. „Mūsu mērķis bija pārstrādāt 65% no atkritumiem, kurus savācām, un, kā redzam šobrīd, nav tādu apstrādes metožu, kā rezultātā

būtu „nulle atkritumu”. Risinājumi jāmeklē tālāk – veidā, kā mēs dzīvojam: ikvienam jāmēģina samazināt sevis paša radītie atkritumi.”

Līdzīgi kā SOGAMA, kas organizē iknedēļas radio programmas par šo tēmu, Nostiānas apstrādes rūpnīca piedalās kampaņās, lai sekmētu vides apzināšanos un izglītošanos. La Koruna vides servisi tādā veidā ir aprīkoti ar „Ekoautobusu”, kas brauc pa visu pilsētu. Apmēram 20 000 skolas vecuma bērni tiek regulāri informēti par šīm kampaņām. „Mēs arī esam sākuši izplatīt atkritumu tvertnes, lai palīdzētu šķirot sadzīves atkritumus. Akcijai jābūt saskaņotai,” skaidro Havjērs Ramirezs, Pilsētas vides aģents.

Pēc Kovadongu Salgado domām, kurš ir Galīcijas Jūras vides kontroles centra direktora asistents, saskaņotās kampaņas ir progresīvs pasākums. „Sabiedrības apzināšanās celšanai jāiet roku rokā ar tādu galveno vides infrastruktūras darbību, kuru līdzfinansēja Kohēzijas fonds. Citādi, mazāka mēroga Eiropas projekti, kuri arī spēlē nozīmīgu lomu, var tikt apvienoti ar tiem. Šeit es domāju LIFE zivs atkritumu pārstrādes projektu, kurā mēs piedalījāmies Vilagarsijā de Arousā. Šis projekts ir pat svarīgāks no izglītojošā un ekoloģiskā viedokļa: tas mums ir iemācījis, ka apiešanās ar atkritumiem vispirms nozīmē pēc iespējas mazāk atkritumu.”

Spāņu atkritumu plāns

2000. gada 7. janvārī Spāņu valdība pieņēma valsts atkritumu plānu saskaņā ar autonomām kopienām, kas bija atbildīgas par atkritumu menedžmentu to teritorijās.

Plāna mērķi ietvēra aizsardzību, izvēlētu atkritumu savākšanu, atjaunošanu un pārstrādāšanu, organisko atkritumu otrreizējo lietošanu un nogulšņu aprakšanu uzraudzītās vietās. Plāna ieviešanu daļēji finansēja Kohēzijas fonds. Pieņemot valstiskos un reģionālos plānus kā vienotu vesulumu, Kohēzijas fonds Spānijai nodrošināja vairāk par 1,1 miljardu EUR 2000.-2003. gada periodā tieši atkritumu apstrādei. Tika atbalstīti pilsētas cieto atkritumu no atkritumu šķirošanas un savākšanas, kompostēšanas un pārstrādes rūpnīcām, riepu pārstrādes un šķirošanas iekārtām menedžmenta projekti.

Īrija

«Rūpes par Šenonas ieteku»

Seamus Ryan, Projektu inženieris, Limerikas galvenā drenāža

Limerikas pilsēta atrodas Īrijas vidus rietumu reģionā, aptuveni 80 km no Šenonas upes ietekas. Kopš vikingi nodibināja pilsētu, neapstrādāti notekūdeņi tiek laisti Šenonas upē, kas ir lielākā Īrijas upe un kuras lielie ūdens apjomi nodrošināja milzīgu

atšķaidītu notekūdeņu caurlaišanu un palīdzēja mazināt ietekmi uz ūdens kvalitāti. Limerikas un tās apkaimē iedzīvotāju skaits pašlaik ir 100 000 un palielinās par 1,7% gadā. Lai gan Limerika daudzus gadus centās nodrošināt otrreizēju pārstrādi saviem notekūdeņiem, bija ļoti sarežģīti un dārgi panākt, lai apstrādes rūpnīcas un savākšanas sistēma noklātu 50 esošās ietekas. Tomēr vēlāk ES Direktīvas 97/271/EEC dēļ, kas pieprasīja ietekas ūdeņu, ar ko apgādāja Limerikas iedzīvotājus, otrreizēju apstrādi, kā arī ES Kohēzijas finansējuma dēļ bija iespējams uzsākt šo darbu.

Turklāt, izpildot Direktīvu 97/271/EEC, darbs palīdzēs Šenonas ietekas ūdeņu kvalitātes plāna ieviešanā, kas bija sagatavots visām ietekām un precizē raksturīgos kritērijus un standartus attiecībā uz ūdens kvalitāti, lai aizsargātu dažādos Šenonas ieteku ūdens lietotājus. Projekts ļaus arī nākotnē pilsētas un tās apkārtnes apdzīvošanas, komerciālu un industriālu attīstību.

Projekta plānošanas laikā atbalstītāji pieņēma saprātīgu lēmumu izmantot katru piesardzības pasākumu, lai pasargātu vietējo mantojumu un dabisko vidi būvdarbu apkaimē. Lai noteiktu, kur iespējami arheoloģiski objekti, kas varētu ietekmēt būvdarbus, visā teritorijā tika veiktas plašas apskates un pētījumi. Arheologi, izmantojot jaunākās datortehnoloģijas, precīzi noteica dažādas arheoloģiskās vietas un iezīmes, kā arī izstrādāja Limerikas un tās apkārtnējo teritoriju augstas precizitātes arheoloģiskokarti, kas bija pilnībā aizstājamas un saderīgas ar tehniskām kartēm. Arheoloģiskie izrakumi devuši papildus 10 000 senlietu. Limerikas pilsētas pašpārvaldes muzejs ir izstādījis daļu no tām.

Šenonas upe un tai pieguļošās slapjzemes tiek uzskatītas par Eiropas nozīmīguma dabas teritoriju. Projekts veicinās ūdens upju kvalitātes uzlabošanu un daudzo putnu, zivju un bezmugurkaulnieku sugu aizsardzi-

bu. Šenonas un Fergusas ietekas satur lielāko atšķirīgo putnu koncentrāciju valstī. Atbalstītāji ir arī izdarījuši speciālus mērījumus, lai pasargātu divus retus augus un vairākas jutīgas dabiskās vides zonas pilsētas apkaimē. Viens no augiem, proti, trīsstūra vāļītes brāzma ir tik rets, ka tikai šā auga daži eksemplāri ir saglabājušies Lielbritānijā, un tas ir uz izmiršanas robežas. Kanalizācijas cauruļu maršruti tika nomainīti, lai izvairītos no šā auga saraušanas, un izvadcaurule Banlikijā tikai pārvietota lejup pa straumi, lai sniegtu maksimālu aizsardzību šā retā auga sugām. Tika veiktas detalizētas ekoloģiskās izpētes, kas projektā skāra vairākas slapjzemju teritorijas, kā arī tika veikti atjaunošanas pasākumi saskaņā ar ieteikumiem no speciālistu pētījumiem tajās īpašajās aizsargājamās teritorijās, kuras tika īslaicīgi skartas. Bez tam slapjzemes tika paplašinātas, lai uzlabotu teritorijas ekoloģiju.

Tā kā projekts ietvēra nozīmīgas blakus teritorijas Limerikas apgabala padomes un Klēras apgabala padomes administratīvajos apgabalos, kā projekta veicējs strādāja cieši kopā trīs pašpārvaldes — ar Limerikas pilsētas domi kā vadošo institūciju.

Notekūdeņu attīrīšanas iekārtām ir 130 000 PE¹ jauda ar sausā laika plūsmu 29 250 m³ dienā, ar 865 litru sekundē smailes plūsmas lielumu (pie pilnas apstrādes). Rūpnīca var apstrādāt 7 800 kg BoD² organiskās kravas dienā. Dūnas, kuras rodas no notekūdeņu attīrīšanas procesa sākotnējām un bioloģiskām fāzēm, tiek atūdeņotas un sausinātas rotējošā cilindra žāvētavā ar karstā gaisa straumi. Karstā gaisa ieplūdes temperatūra ir aptuveni 545 °C, iegūstot granulētu substanci virs 80 °C temperatūrā. Laika/temperatūras apstākļi nodrošina patogēnu iznīcināšanu dūnās un dod pasterizētu produktu, kas ir droši izmantojams zālienā, dārzos, dārzkopībā, lauksaimniecībā vai mežsaimniecībā. Citas galvenās projekta iezīmes saistās ar 48 kilometru kanalizācijas cauruļu ierīkošanu, kas ir līdz 2,7 metriem diametrā, un galveno sūkņstaciju ar pacelšanas jaudu 11 800 litri sekundē (ieskaitot viļņveida plūsmas). Pārtvērēja kanalizācijas caurule, kas tika ierakta Abejas upē, tika ieskaita ar betonu un navigācijas aizsprostu, kam pamatā betona ieskāvēs. Limerikas aizsprosts tagad ļauj Šenonas upei būt pilnībā kuģojamai tās pilnā garumā. Aizsprosta un kanalizācijas cauruļu ierīkošana bija lieliska iespēja sasaistīt divus projektus, tā ievērojami samazinot kopējās izmaksas.

Kopējās projekta izmaksas pārsniedza 200 miljonus EUR ar ES Kohēzijas finansējumu 85% apmērā galvenajām attīrīšanas iekārtām, sūkņu iekārtām un dažām pārtvērēja kanalizācijas caurulēm. Atlikumu sedz Īrijas valsts budžets nacionālā attīstības plāna 2000.-2006. gadam ietvaros.

Kontakti: sjryan@limerickcity.ie

Mājaslapa internetā: www.lmdpo.com

Attīrīšanas ierīces Banlikijā

(¹) PE (personas ekvivalents): mērvienība, kas atbilst ūdenim, ko lieto viens iedzīvotājs vai tā ekvivalents uzņēmumā vai cits ārpus mājas lietotājs.

(²) BoD (bioloģiskais skābekļa pieprasījums): mērvienība ūdens kvalitātei un attīrīšanai, kas sasniegta dažādās notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas pakāpēs.

Madeira (Portugāle)

„Kohēzijas fonds — svira pastāvīgai attālināto reģionu attīstībai”

João Reis, Madeiras autonomā reģiona ostas pārvaldes priekšsēdētājs

Lai nodrošinātu pastāvīgu attīstību, Eiropas Savienības attālināto salu reģioni, ieskaitot Madeiras autonomo reģionu, ir ļoti atkarīgi no to sasniedzamības. Zinot šo

faktu, ES nodrošina finansiālu ieguldījumu infrastruktūru ieviešanai un modernizācijai. Šajā ziņā Kohēzijas fonds spēlē sevišķi būtisku lomu, ko var redzēt nesen paplašinātajā Madeiras starptautiskajā lidostā.

Tādā tālo salu reģionā kā Madeira ostu infrastruktūrai ir galvenā nozīme. Vispirms kā regulāras kravas plūsmas platformai un arī tūrisma sektora attīstībai, jo sevišķi attiecība uz kruīza kuģiem un ar to saistītām aktivitātēm.

Galvenā ostas infrastruktūra Madeirā ir Funčalas osta, kas vienmēr pieņemami pildījusi savas funkcijas gan attiecībā uz kravu, gan pasažieru pārvadājumiem. Tomēr par reģiona galveno attīstības veicinātāju pēdējās desmitgadēs ir kalpojuši tieši pieaugošie kravu un pasažieru pārvadājumi, kas noveda pie ostas darbības ierobežojumiem, pārslogotības ostas operācijās, konfliktiem dažādu satiksmju starpā un pakalpojumu kvalitātes un konkurētspējas krituma. Reģionālās valsts iestādes ir nolēmušas uzlabot situāciju, izstrādājot ARM ostas infrastruktūras integrētās attīstības plānu. No vienas puses, tā uzdevums ir pašreizējo ierobežojumu novēršana, no otras puses – sagatavot reģionu, lai tas spētu stāties pretī ilgtermiņa izaicinājumiem.

Izvēlētais risinājums iesaista pašreizējās investīcijas ostas infrastruktūrā Kanisālā, kas sākotnēji bija domāta, lai darbotos kā industriāli brīva zona. Ir ideja pārveidot Kanisala ostu par Madeiras tirdzniecības ostu, ar programmas palīdzību iepērkot aprikojumu, izveidojot molus un paplašinoties, lai izveidotu ostu pietiekami lielu pašreizējās un nākotnes satiksmes absorbcijai. Tajā pašā laikā Funčala osta var koncentrēties uz burāšanu un citām saistītām tūrisma aktivitātēm. Ostas pārvalde tādēļ iesniedza Eiropas Komisijai projektu par Kanisalas

komerciālās ostas izveidi, kura kopējās izmaksas būtu 73,5 miljoni EUR, no kurām 42,6 miljoni EUR būtu Kohēzijas fonda daļa.

Pašlaik valsts institūcijas joprojām pēta trīs citus projektus, kas veido neatņemamu attīstības plāna daļu, kas ir aprakstīts augstāk. Darbi šajos trīs projektos ietver Porto Novo loģistikas atbalsta teritorijas izveidi, Funsalas ostas pārveidošanu par ostu jahtām, kruīza kuģiem un pielāgošanu citā ar tūrisma saistītām jūras aktivitātēm (saskaņā ar ARM tūrisma attīstības plāna ieteikumiem) un Porto Santo salas ostas attīstību, lai izveidotu piemērotus apstākļus, kas piesaistītu pasažieru plūsmu un atpūtas un tūrisma burāšanu.

Šo projektu izpilde veicinās Madeiras transporta loģistikas ķēdes optimizāciju un tālāku integrēšanu, tādā veidā sasniedzot vienu no ES būtiskākajiem mērķiem: spēcīnāt tās ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju iedzīvotāju labumam.

Kontakti: joaoreis@apram.pt

Mājaslapa internetā:

<http://www.portosdamadeira.com>

Kanisalas osta

GRIEKIJA

Patras apvedceļš

Kopējās izmaksas: 68 810 508 EUR
Atbilstošās izmaksas: 48 580 218 EUR
Kohēzijas fonds: 41 293 186 EUR

„PATHE posms, Petras-Atēnu-Tesaloniku automaģistrāle, jaunais Petras gredzena ceļš ir svētība pilsētai un iecerotājiem. Bijušais galvenais ceļš šķērsoja pilsētu, radot satiksmes sastrēgumus un kavējot pieeju ostai. Trešā lielākā Grieķijas pilsēta tagad ir brīva no caurbraucošās satiksmes (15 000 mašīnu dienā), un tagad to var apbraukt 15 minūtēs, ievērojot to, ka kādreiz pilsētas šķērsošana aizņēma stundu. Nosedzot 18,5 km (no kā pusi finansēja Kohēzijas fonds), apvedceļā ir 12 tuneļi, 8 viadukti (gaisa tilti), 9 tilti un 5 savstarpējās apmaiņas. Liela uzmanība tika pievērsta drošībai un videi: koku stādīšana un citi labiekārtošanas darbi, arheoloģisko vietu aizsargāšana, bijušās Petras atkritumu izvietošanas teritorijas pārveidošana par atpūtas parku utt.

Dimitrios Tassiopoulos, Plānošanas menedžera vietnieks, EYDE automaģistrāle PATHE
pathe@tee.gr

ĪRIJA

Hjūstonas dzelzceļa galastacija un Dienvidrietumu koridors

Kopējās izmaksas (1. fāze): 135 800 000 EUR
ES ieguldījums (1. fāze): 75 000 000 EUR

„Hjūstonas dzelzceļa galastācijas modernizācija un Dienvidrietumu koridors ir viens no prioritāšu projektiem, kas tiek izstrādāts, lai atjaunotu dzelzceļa tīklu ap Dublinu. Lietotājiem tas arī atvieglos priekšpilsētas dzelzceļa un starppilsētu dzelzceļa (savienojumu Dublinu un Korku) pakalpojumu noskīršanu. Attiecībā uz Hjūstonu pirmā projekta fāze tika ieviesta ar sekojošu darbu: jaunu sliežu izvietošana ierīkošana un signalizēšana, jaunu platformu skaita palielināšana no 5 uz 9 platformām, piebūves linija, tiltu pārveidojumi, iepirkšanās zāļu piebūve. Otrā fāze ietvēra papildu dzelzceļa līnijas ieviešanu starp Čeriju Orčardu un Heizelhaču Dienvidrietumu koridorā. 2004. gada februārī budžeta robežās un plānotajā laikā Hjūstonas galastacija tika pabeigta, un tagad tā darbojas pilnībā.”

Tom Finn, stratēģiskās plānošanas menedžeris, Iarnrod Eireann
tom.finn@irishrail.ie

SPĀNIJA

Lindāna likvidācija

Kopējās izmaksas: 47 692 231 EUR
ES ieguldījums: 38 153 785 EUR

„Gadu gaitā fabriku izmeši, kas ražo lindānu (HCH), spēcīgu līdzekli pret kukaiņiem, ir piesārņojuši plašas Nervionas-Ibaizabalas kreisā krasta teritorijas, apdraudot Bilbao konurbācijas sabiedrību. Lai atrisinātu šo problēmu, Basku pašvaldība nolēma ierobežot zemi, kas tiek piesārņota ar lindānu un smagajiem metāliem, stingra režīma vietās un uzcelt apstrādes objektu, lai iznīcinātu HCH. Uzcelta ar 12,5 miljonu eiro lielām investīcijām, rūpnīca apstrādāja 3 200 tonnas lindāna 1999.-2001. gada periodā, veicinot 191 480 m² zemes atkopšanu.”

José Luis Aurecochea Urquijo, galvenais direktors, IHOBE, Basku pašvaldības sabiedriskā dabas menedžmenta institūcija
dgeneral@ihobe.net

PORTUGĀLE

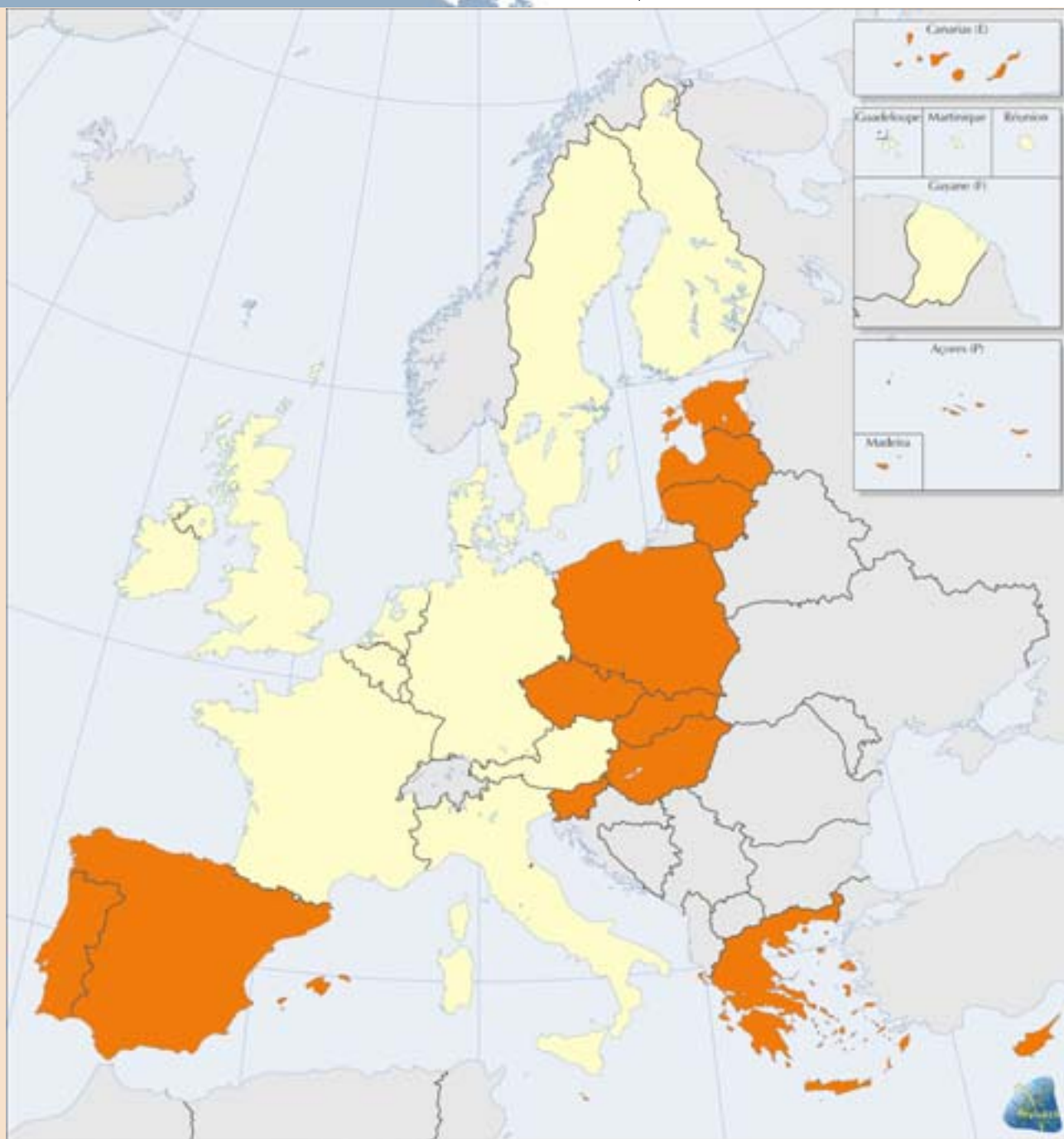
Ūdens piegāde un Alto Zezere e Koa atveseļošanas process

Kopējās izmaksas: 178 403 880 EUR
ES ieguldījums: 112 394 450 EUR

„Starppilsētu ūdens piegādes sistēma un Alto Zezere e Koa atveseļošanas process notiek Guardas rajonā un Kostello Brančo rajona daļā (Beira iekšienē, centrālajā reģionā). Šis Kohēzijas fonda projekts ir ar mērķi nodrošināt risinājumu gan kvalitātes, gan kvantitātes ziņā sabiedrības patēriņa vajadzībām šajā teritorijā, kas saskaras ar notekūdeņu attīrīšanas iekārtu trūkumu, jo sevišķi attiecībā uz industriālām izplūdes gāzēm. Nodrošinot pastāvīgu ilgspejīgu menedžmentu un ieviešot optimālos risinājumus šajās jomās, projekts palīdzēs uzlabot vidi un dzīves kvalitāti vietējām kopienām, tādējādi stimulējot reģiona sociālekonomisko attīstību. Projekta ievērojams ieguldījums ir industriālā piesārņojuma samazināšana, un ekosistēmas saglabāšana arī ir vēra ņemama.”

Arménio de Figueiredo, inženieris, Akvas do Zezeres e Koa direktoru valdes priekšsēdētājs
a.figueiredo@adp.pt

Kohēzijas valstis (2004-2006)

- Kohēzijas fonda ieguvējvalstis
- Dalībvalstis, kas iegūst Kohēzijas fonda atbalstu

0 100 200 km

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Infoforegio vietne

Infoforegio vietnē ir atrodams pilns Eiropas reģionālās politikas pārskats. Jaunākā informācija ir pieejama nodaļā Newsroom:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/newsroom/index_en.htm

